

BÍRÓSÁGTÖRTÉNET

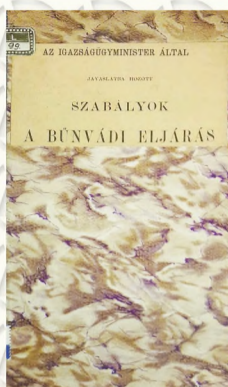
AZ 1896. ÉVI BŰNVÁDI PERRENDTARTÁS MEGALKOTÁSA

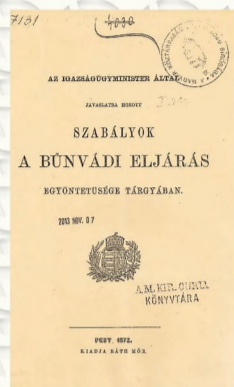
A kiegyezést követően a jog modernizációjának keretében, a kodifikációs mozgalmak részeként került sor az eljárási jogok korszerűsítésére is. Abüntető perjog megújítása mára kiegyezés évbenszaktanácskozmányok tárgyává vált. Amikor egyértelművé vált, hogy az 1843. évi legendaris törvényjavaslatok nem találkoznak a szakma és a politika szándékaival, Horvát Boldizsár igazságügyminiszter megbízásából Csemegi Károly (1826–1899) berendelt ügyvéd, igazságügyi minisztériumi tanácsos készített tervezetet a büntető törvénykezés szabályainak átalakítására. A 122 §-ból álló javaslatot az Országgyűlés lejárási mandátuma miatt már nem tudta elfogadni, így 1872. május 1-jei körrendeletével Bittó István igazságügyi miniszter mint „Ideiglenes eljárási szabályzatot” megküldte a bíróságoknak. A fedőlapja után a „Sárga könyv” elnevezésű szabályzatot – törvény hiányában – 28 évig használták a bíróságok.

A büntető perjog kodifikációja három évtizedig tartott. A Btk. sikeres előkészítése és elfogadtatása után 1882-ben ismét Csemegi tett le egy tervezetet (Magyar bűnvádi eljárás a törvényszékek előtt).

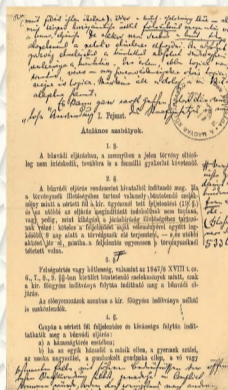
A Pauler Tivadar igazságügyminiszter által felkért szakbizottság véleménye alapján 1886-ban még mindig a Csemegi által átdolgozott ún. második javaslat sem juthatott az artikuláris formáig. Csemegi Károly nem próbálkozott tovább, Fabinyi Teofil miniszter így Schedius Lajos, Wallacics Gyulát és Tarnai Jánost kérte fel újabb javaslat kimunkálására. Az alapvetően Csemegi előző tervezeteire támaszkodó 1888-as munka is a korábbiak sorsára jutott. Újabb előadói tervezet készült 1892-ben, immáron Balogh Jenő aktív részvétele mellett. Az ő általa elkészített materiát dolgozta át egy hattagú bizottság 1893-ra (Balogh Jenő, Battlay Imre, Chorin Ferenc, Schedius Lajos, Vargha Ferenc és Wallacics Gyula). Ezt a „végleges” szöveget még két esztendőn át ciszolgatták a szerzők és más szakemberek, mire érettnek ítélte Szilágyi Dezső az országgyűlési vitára. Azonban már csak Erdély Sándornak adatott meg a lehetőség a betérésztésre: 1895. május 4-én tette le az igazságügyi miniszter a ház asztalára a törvényjavaslatot a bűnvádi perrendtartásról. (Vö. KIRÁLY Tibor: Büntető eljárásjog, Osiris, Budapest, 2003; MEZEY Barna (szerk.): Magyar jogtörténet, Osiris, Budapest, 2007; STIPTA István: A magyar bírósági rendszer története, DUP, Debrecen, 1998.)

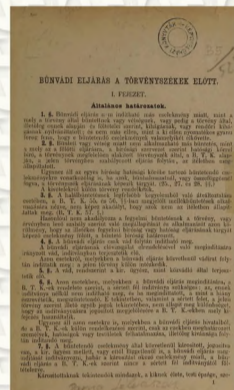
A „Sárga könyv” fedőlapja (Kürti József Szakkönyvtára)

A „Sárga könyv” belső címlapja (Kürti József Szakkönyvtára)

A „Sárga könyv” elő oldala (Kürti József Szakkönyvtára)

Csemegi Károly 1882-es tervezetének első oldala. (Digitálizált Törvényhozás Tudástár)

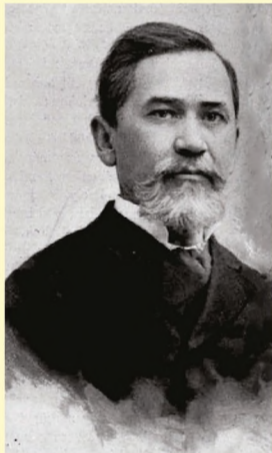
Csemegi Károly Endreyi Mór fényképe. (Vasárnapi Ujság, 1891/15.)

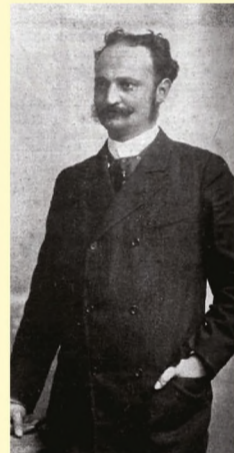
Horvát Boldizsár Endreyi Mór fényképe. (Vasárnapi Ujság, 1894/45.)

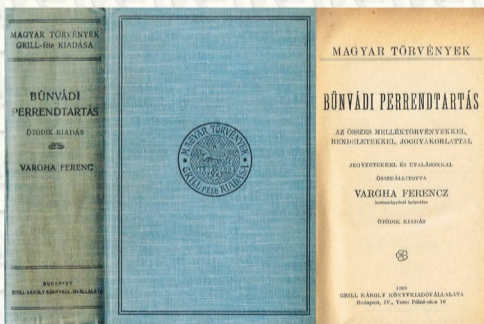
Igazságügyminiszteri iratfelvétel a 19. század végéről. (Égő Törvényszék Irattára)

Erdély Sándor portréja. (Vasárnapi Ujság, 1895/3.)

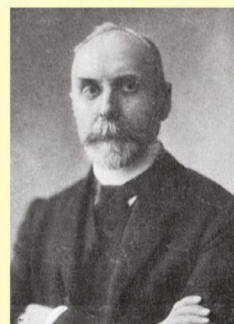
Wallacics Gyula portréja. (Vasárnapi Ujság, 1895/3.)

A Bp. és a hozzá kapcsolódó jogszabályok Vargha Ferenc összeállításában. (Balogssné Körtvélyesi Mária gyűjteménye)

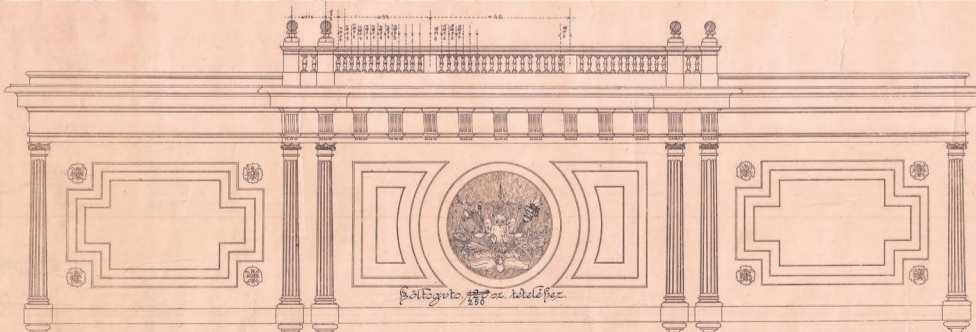
Vargha Ferenc portréja. (Hétszáz Vargha Ferenc jogtudós)

Balogh Jenő portréja. (Vasárnapi Ujság, 1932/2.)

Szöveg: MEZEY Barna, tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK Szerkesztés, grafika és tördelés:

MEGYERI-PÁLFY Zoltán, egyetemi adjunktus, DE ÁJK

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL
MAGYAR IGAZSÁGÜGYI AKADEMIA

